

Elektron tədris resurslarının aprobeiasının metodikası

Bölmə 1

Əsas terminlər və anlayışlar:

Elektron tədris resursu (ETR) - tədris prosesində istifadəsi nəzərdə tutulan müxtəlif formatlı informasiyaların və verilənlərin (səs, video, şəkil, qrafik, mətn və s.) elektron formada məcmusudur.

Resursa daxil olan materiallar və onlardan istifadə imkanları baxımından ETR sadə və mürəkkəb olmaqla iki qrupa bölünür:

1. Sadə ETR əsasən vahid bir informasiya mənbəyi olaraq istifadəyə imkan verən, ayrı-ayrı modullara ayrılmayan, interaktiv alətlərdən istifadə imkanları olmayan, statistik, mətn, audio və video, animasiya tipli modellərdən, müxtəlif illüstrasiyalardan ibarət olur
2. Mürəkkəb ETR əsasən interaktiv istifadə imkanları olan, internet və digər texnologiyalar vasitəsilə istifadəyə imkan verən, resursun müxtəlif modullarından müstəqil olaraq istifadə etməyə imkan verən materiallardan və informasiya sistemlərindən ibarət olur.

Aprobeiasiya – *ETR-nin* praktiki olaraq yoxlanılması, sınaqdan keçirilməsi prosesi.

Qiymətləndirmə – aprobeiasiyanın nəticəsi olaraq, ETR-nin təhsil prosesində istifadəsi, onun müsbət və mənfi tərəfləri haqqında verilən rəy.

Təhsil müəssisəsində (TM) aprobeiasiyayı koordinator, ekspertlər (aprobeiasiya aparıcılar) və iştirakçılar həyata keçirir.

İcracı – Təhsil müəssisəsində İKT üzrə məsul şəxs.

Aprobeiasiya müəllimi – TM –də çalışan və Aprobeiasiyayı birbaşa həyata keçirən müəllim.

Aprobeiasiyayı müxtəlif təşkilati formalarda həyata keçirmək olar: ekspertin ETR üzərində araşdırması, ETR-nin təklikdə, qrup halında və bütöv sinif halında aprobeiasiya aparıcı müəllim tərəfindən istifadəsi və s.

Ekspert təhsil prosesində ETR-dən istifadənin mümkünlüyünü aşağıdakı parametrlər üzrə qiymətləndirir.

Məqsədəuyğunluq – qarşıya qoyulmuş təhsil məqsədlərinə nail olma göstəricisidir.

Səmərəlilik – konkret nəticə əldə etmək üçün əmək sərfinin azaldılması göstəricisidir.

Cəlbətmə – ETR istifadəçilərinin cəlb olunma (motivasiya), ondan istifadə etmək istəyinin göstəricisidir.

Qəbul olunma – təhsil müəssisələrində ETR-in istifadə olunmasının texniki və təşkilati imkanlarının göstəricisidir.

Bölmə 2

Elektron tədris resurslarının aprobasiya prosesində görülməli işlərin məzmunu

Qarşıya qoyulmuş məqsədlərə nail olmaq üçün aşağıdakı işlərin həll edilməsi vacibdir:

- 1) Təhsil Portalında yerləşdiriləcək “Elektron Tədris Resursları”nın vahid bazasını yaratmaq üçün aşağıda qeyd olunan meyarlar əsasında ayrı-ayrı resursları müəyyənləşdirmək (seçmək);
- 2) ETR-i Təhsil müəssisələrində real tədris prosesində sınaqdan keçirmək;
- 3) ETR-nin kütləvi tətbiqi ilə bağlı tədris prosesindəki dəyişikliklər üçün zəruri olan tələbləri formalaşdırmaq;
- 4) Tədris prosesində ETR-dən istifadə zamanı baş verə biləcək mümkün riskləri müəyyənləşdirmək.

Bölmə 3

Aprobasiya olunacaq ETR-nin seçilməsinin ümumi sxemi

1. Aprobasiya olunacaq ETR-lər sadə və mürəkkəb olması nəzərə alınmaqla qiymətləndirilir. Vahid bazada yerləşdiriləcək ETR-lərin ümumi seçim meyarlarını iki qrupa bölmək məqsədəuyğundur: əsas və əlavə.

Əsas meyarlar (məhz bu meyarlar əsasında konkret resursun qiymətləndirilməsi və ETR bazasına daxil edilib-edilməməsi haqqında qərar verilir):

- Məqsədəuyğunluq (əyanilik, pedaqoji baxımdan);
- Təhsil standartlarına uyğunluq;
- Elmi dəqiqlik (faktiki səhvlərin olmaması);
- Əyanilik və estetiklik;
- Rahatlıq/anlaşıqlıq (şagirdlərin yaş imkanlarının nəzərə alınması);
- Səmərəlilik (əmək sərfinin aşağı salınması);
- Texniki rahatlıq (ETR yüksək səviyyəli proqram-texniki təchizat və istifadəçilərin yüksək səviyyəli hazırlığını tələb etmir);
- Hüquqi (mövcud qanunvericiliyə uyğunluq), etik, mənəvi və s. dəqiqlik.

Əlavə meyarlar (Bu meyarlar əsasında seçilmiş ETR-lərin keyfiyyətini dəyərləndirmək mümkündür):

- açıqlıq (dəyişiklik, tamamlama imkanlarının olması);
- yeniləşmə/dəyişmə imkanı;
- uyğunluq (məlumatların təqdim edilməsi formatlarının universallığı);
- fənlərarası istifadə imkanı;
- modulluq (ETR-nin ayrı-ayrı modulları əsasında lazımı tədris resurslarının müstəqil yaradılması imkanları);
- interaktivlik (ETR-nin istifadəçi ilə qarşılıqlı əlaqə imkanı, bu imkan müəyyən tədris situasiyalarının yaradılmasına, “bilik-informasiya” axtarışına, şagirdlərin/tələbələrin müstəqil fəaliyyətinə imkan verməlidir);
- innovativlik.

3. Ekspertlər tərəfindən hər bir ETR üzrə yuxarıdakı meyarlar əsasında məlumat hazırlanır və təsdiq olunmuş forma əsasında cədvəl doldurulur. (1 sayılı Əlavə)

Bölmə 4 **Real tədris prosesində ETR-nin aprobasiyasının** **ümumi sxemi**

Aprobasiyanın vəzifəsi:

- 1) Tədris prosesində ETR-dən istifadə üsulundan heç olmasa birini göstərmək.
- 2) ETR-nin tədris prosesində istifadə olunma səmərəliliyini praktiki olaraq yoxlamaq (dərstdə, şagirdlərin evdə müstəqil işində, fakültativ məşğələdə, dərnekədə, fənn üzrə dərstdənkənar işlərdə və s.).

Aprobasiyanın prinsipləri və şərtləri:

- 1) müəllim tərəfindən aprobasiya üçün ETR-nin sərbəst seçim hüququ.
- 2) təhsil müəssisəsində aprobasiyanın koordinasiya edilməsi.
- 3) konkret ETR-ni hazırlayanlarla əks-əlaqənin olmasının vacibliyi.
- 4) kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri nəzərə alınmaqla əmək sərfinin real dəyərləndirilməsi;
- 5) texniki təchizatın tam uyğunluğu .

Təhsil müəssisəsində ETR-nin aprobasiyasının keçirilməsi qaydası:

Hazırlıq mərhələsi:

- Təqvim-mövzu planının aprobasiya olunan ETR ilə əlaqələndirilməsi və ya yeni planlaşdırılmanın hazırlanması;

- Planlaşdırmanın aprobeasiya koordinatoru ilə razılaşıdırılması;
- Təhsil prosesində istifadə etmək üçün ETR-nin qabaqcadan öyrənilməsi;
- Aprobeasiya formasının seçilməsi;
- Dərsin məqsəd və vəzifə, plan və metodika, təşkilati və texniki şərtlər baxımından hazırlanması;
- ETR-nin aprobeasiyası şərtlərinin təhsil müəssisəsinin rəhbərliyi ilə razılaşıdırılması.

Əsas mərhələ:

- Dərsin (dərslərin) keçirilməsi;
- Şagirdlərin aprobeasiya olunan ETR ilə əlaqələrinin, davranışlarının qeyd olunması, aprobeasiya olunan ETR-dən müəllimin istifadə metodlarının qeyd olunması üçün Koordinator tərəfindən dərslərə müşahidəçinin göndərilməsi;
- Dərslərin yenidən hazırlanması və onun təkrar keçirilməsi imkanı.

Aprobeasiya nəticələrinin təhlili və dəyərləndirilməsi:

- Müşahidəçinin qeydləri, habelə müəllim və şagirdlərin rəyləri əsasında tədris prosesində ETR-dən istifadənin uşaqlara və müəllimlərə müsbət və mənfi təsirini ayırd etmək;
- Tədrisin ənənəvi və innovativ nəticələri, əmək sərfinin azaldılması baxımından ETR-dən istifadənin səmərəliliyinin təhlili.

Hesabat və tövsiyələrin hazırlanması mərhələsi:

- Aprobeasiya prosesindən sonra qiymətləndirmə şkalasından istifadə etməklə verilmiş meyarlara əsasən ETR-nin dəyərləndirilməsi (1 sayılı Əlavə);
- Aşağıdakı qaydada ümumi nəticələri və tövsiyələri göstərmək:
 - a) ETR tədris prosesində istifadəyə tövsiyə olunsun və vahid bazaya daxil edilsin;
 - b) Müəyyən şərtlərlə (şərtlərin qeyd edilməsi zəruridir) ETR tədris prosesində istifadəyə tövsiyə olunsun və vahid bazaya daxil edilsin;
 - c) ETR –in tədris prosesində istifadəsi məqsədəuyğun deyil.